

Dr hab. Radosław Wilkiewicz
Dziedzina: sztuki muzyczne,
Dyscyplina artystyczna: dyrygentura
Akademia Sztuki w Szczecinie
radoslaw.wilkiewicz@akademiasztuki.eu

Recenzja

rozprawy doktorskiej mgra **Przemysława Domagalskiego** sporządzona w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne, wszczętym Uchwałą Rady Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

Zleceniodawca:

Rada Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego pismem Przewodniczącego prof. dr hab. Arkadiusza Kaczyńskiego z dnia 09.07.2024 r. wraz z Uchwałą nr 29/2023/2024 Rady Dziedziny Sztuki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 4.07.2024 wyznaczającą recenzenta w mojej osobie.

Podstawa prawna:

Art. 190 ust. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.), w związku z § 11 ust. 6 uchwały nr 109/2022/2023 Senatu UKW z dnia 27 czerwca 2023 r.

Podstawowe dane o kandydacie

Mgr Przemysław Domagalski jest absolwentem kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej (data ukończenia 6 lipca 2007 r.) Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu. Określone przez niego zainteresowania to: muzyka ludowa, jazzowa, rozrywkowa, folklor miejski, działalność orkiestr dętych i big bandów. Od 2007 r. dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Kramsku – placówki, w której istnieje głęboka tradycja obejmująca działalność zespołów ludowych kultywujących folklor związany z regionem kujawskim. W zarządzanym przez doktoranta ośrodku w Kramsku działają cztery zespoły ludowe: 3 dorosłe - *Świętojanki* ze Święćca, *Wielopolanki* z Helenowa, *Winniczanki* z Winnicy oraz zespół dziecięco - młodzieżowy *Dzieci Kujaw* z Kramska . Warto nadmienić, że ten ostatni został założony przez doktoranta w 2008 r jako wyraz dbałości o przekazywanie wartości kulturowych regionu młodemu pokoleniu. W/w zespoły wykonują

repertuar ściśle powiązany z regionem kujawskim, a zespół *Świętojanki* ze Świećca występuje również jako teatr obrzędowy .

Od 2007 r. we współpracy z Centrum Kultury i Sztuki w Koninie doktorant organizuje *Festiwal Kultury w Stronę Tradycji* w Kramsku, który promuje tradycje głęboko zakorzenione w kulturze kujawskiej. Laureaci tych zmagani kwalifikowani są do *Ogólnopolskiego Festiwalu Śpiewaków i Kapel Ludowych* w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą.

Dzięki kooperacji z konińskim Centrum Kultury i Sztuki powstały także publikacje filmowe pt.: *Wybijanie żuru, U trepiorza* – portrety ginących zawodów, *Tam gdzie łąki umajone*.

Od 2007 Przemysław Domagalski jest kapelmistrzem Orkiestry Dętej OSP w Kramsku posiadającą ponad stuletnią historię działalności. Obecnie – pod nazwą Kramska Orkiestra Dęta, dzięki staraniom doktoranta, liczy 45 członków oraz 16 osobową grupę taneczną mażorettek reprezentując trzy instytucje, które stanowią nad nim patronat organizacyjny i finansowy, to jest: Gminę Kramsk, Gminny Ośrodek Kultury w Kramsku oraz Ochotniczą Straż Pożarną w Kramsku.

Zespół, pod batutą doktoranta, koncertował w Polsce i Europie m.in. na Białorusi, w Belgii (Bruksela , Parlament Europejski 2018 r.), w Niemczech, Bułgarii. Zdobył wiele nagród i wyróżnień m.in.: Grand Prix na Turnieju Orkiestr Dętych *Złote Ryby* w Szamocinie w 2014 r. oraz nagrodę dla najlepszego kapelmistrza turnieju Przemysława Domagalskiego, I miejsce na Międzynarodowym Festiwalu *Balkan Folk Festival* w Bułgarii w 2019 r.. Orkiestra wydała również dwie płyty audio pod tytułem: *Evergreen* i *C'est si bon*.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgra **Przemysława Domagalskiego** składa się z rozprawy teoretycznej będącej opisem tego dzieła , zatytułowanej : „Problematyka wykonawcza w autorskich aranżacjach orkiestrowych wybranych polskich pieśni ludowych” napisana pod opieką dra hab. Ryszarda Piotrowskiego oraz dzieła artystycznego – nagrania zarejestrowanego w 12 plikach na płycie Audio CD (czas łączny nagrania ok. 41 minut i 42 sekundy)

Dzieło artystyczne:

W treści dysertacji niestety zabrakło informacji na temat procesu, czasu, miejsca i powstania nagrania przedstawionego dzieła artystycznego . Doktorant skupił się przede wszystkim na przedstawieniu codziennych sposobów pracy w zespole, analizie wybranych aranżacji i problemów wykonawczych .Jednakże, dzięki pomocy promotora otrzymałem od doktoranta szczegółową wiedzę w tym zakresie, którą dzielę się poniżej .

Przygotowania do utworzenia dzieła artystycznego rozpoczęły się jesienią 2022 roku. Wybrany został repertuar oraz twórcy aranżacji którymi są:

- dr hab. Jarosław Piotrowski, profesor uczelni, wykładowca Wydziału Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, muzyk instrumentalista, dyrygent
- mgr Szymon Piotrowski, absolwent Wydziału Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, muzyk instrumentalista, dyrygent
- mgr Szymon Gwóźdź, absolwent Uniwersytetu Muzycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (muzyk instrumentalista – trąbka, aranżer, wychowanek Kramskiej Orkiestry Dętej).

W nagraniu dzieła artystycznego udział wzięli:

Kramska Orkiestra Dęta, Koniński Kameralny Zespół Akordeonowy a partie wokalne zostały wykonane przez solistów oraz zespół wokalny Dzieci Kujaw działający przy GOK w Kramsku.

W skład głównego wykonawcy - Kramskiej Orkiestry Dętej, wchodzi dzieci, młodzież i dorośli w wieku od 9 do 25 lat. W zdecydowanej większości skład oparty jest o wychowanków orkiestry, którzy są muzykami amatorami. Przygotowania do stworzenia dzieła artystycznego, jak podaje doktorant, wymagały wyjątkowej pracy w muzykami polegającej na zajęciach indywidualnych, pracach w poszczególnych sekcjach oraz próbach całej orkiestry. Wybrany repertuar oraz poziom trudności opracowań wymagał poświęcenia dużej ilości czasu na próby oraz wyjątkowej pracy indywidualnej muzyków.

Z zespołem na stałe współpracują instruktorzy którzy również wzięli udział w nagraniu dzieła artystycznego:

Paweł Ciesielski – puzony, sakshorny, tuby

Robert Żurański – trąbki

Grzegorz Broniarczyk – klarnety

Marcin Pawlik – saksofony, flety

Paweł Andrzejewski – instrumenty perkusyjne

Do udziału w projekcie zaproszeni zostali również następujący muzycy:

Michał Jankowski – fortepian i syntezatory, Arkadiusz Sobolewski – gitara elektryczna i akustyczna

Nagrania dzieła dokonano na przełomie kwietnia i maja 2023 roku w siedzibie Orkiestry Dętej PAK (skrót zespołu elektrowni Pątnów, Adamów, Konin) Kopalni Węgla Brunatnego Konin który dysponuje odpowiednimi warunkami technicznymi do stworzenia nagrań.

Realizatorem nagrań był Pan Marcin Kosmowski.

1. „Skowronek śpiewa” – opracowanie Szymon Gwóźdź

Melodia ludowa w opracowaniu Szymona Gwoźdźcia utrzymana jest w metrum $\frac{3}{4}$, w tempie ćwierćnuta = 180 w charakterze walca. Całość opracowania rozpoczyna delikatny, liryczny

wstęp klarnetu I. Następnie dołącza w tercji klarnet II, kolejno w dynamice mezzoforte włączają się kontrabas pizzicato, akordeon, instrumenty perkusyjne, takie jak tamburyn oraz bęben basowy.

Po wstępie zespół wokalny rozpoczyna partię unisono przechodząc w dwugłos. Podstawę harmoniczną tworzy kontrabas, a melodię towarzyszącą akordeon i klarnety w dynamice mezzo piano. Drugą zwrotkę wypełniają już szerzej sekcje instrumentów dętych drewnianych i blaszanych. Trzecia zwrotka zostaje wzbogacona o puzony i fortepian prowadząc nas do efektownego, dynamicznego jazzowego bridga utrzymanego w charakterystycznym jazzowym waltzu groove, który trwa aż do końca utworu. Po bridgu pojawiają się zwrotki 4 i 5, a następnie bardzo dobrze wykonane jazzowe improwizacje solowe: najpierw puzonu a potem saksofonu sopranowego. Na koniec wraca zespół wokalny ze zwrotką 6 po czym następuje zakończenie. Zarówno w opracowaniu jak i wykonaniu warto podkreślić, że bardzo dobrze udało połączyć melodyjność i liryczność piosenki ludowej z muzyką jazzową poprzez spokojne budowanie napięcia, dynamiki i precyzję wykonania szczegółów w warstwie akcentów i figur rytmicznych. Utwór wykonany jest bardzo dobrze intonacyjnie oraz bardzo uporządkowany w grupach instrumentów pod względem początków i zakończeń fraz.

Zespół wokalny realizuje partię poprawną naturalną emisją, wyrównaną z kulturą dźwięku i zachowaniem charakteru ludowego.

2. „Melodie ludowe” – opracowanie Ryszard Piotrowski

Utwór tworzy połączenie dwóch pieśni: Kukułeczka kuka oraz Szła dziewczeczka do laseczka. Obie piosenki zostały opracowane przez Ryszarda Piotrowskiego w formie instrumentalnej w metrum trójdzielnym w rytmie walczyka. Instrumentacja orkiestry dętej została poszerzona o fortepian, gitarę akustyczną oraz syntezator i trio akordeonowe. Pierwsza część utworu – „Kukułeczka kuka” utrzymana jest, w tempie ćwierćnuta = 130 i tonacji F-dur. Wykonanie brzmi dobrze, w większości precyzyjnie, jedynie w czwartym takcie litery C, łączniku z drugą pieśnią, ritenuto nieznacznie się rozjeżdża. Część druga; „Szła dziewczeczka” jest odrobinę szybsza, ćwierćnuta = 140 wykonana zgodnie z zapisem nutowym. Tak jak pierwsza piosenka w opracowaniu brzmi tradycyjnie, to refren piosenki drugiej w części od litery G został wzbogacony o współczesne elementy rytmiczne oraz harmoniczne dodające mu kolorytu i atrakcyjności tworząc efektownie brzmiące zakończenie.

3. „Lipka” – opracowanie Szymon Gwóźdź

Utwór słyszymy w aranżacji wokально-instrumentalnej na 2 głosy altowe i orkiestrę dętą, w metrum 4/4 i w tempie ćwierćnuta = 110, w tonacji c-moll.

Wg mnie, jest jednym z lepiej zaaranżowanych i wykonanych utworów nagranych dzieła. Przy użyciu współczesnych środków kompozytorskich czerpiących również z muzyki jazzowej powstało opracowanie bardzo refleksyjne, liryczne wykonane z dużą kulturą dźwięku i smakiem artystycznym. Utwór cechuje stopniowanie fakturalne oraz dynamiczne, od początkowej zwrotki piano z samym fortepianem. W kolejnych strofach dynamika narasta, dochodzą instrumenty orkiestry, głównie dęte drewniane legato. W zwrotce czwartej, środkowej następuje piękna wyważona kulminacja forte głosów i orkiestry tutti co dodaje dramatyzmu warstwie literackiej, w której zawarta jest pointa utworu. Utwór wieńczy coda - powtórzenie delikatnej zwrotki pierwszej z towarzyszeniem fortepianu, klarnetu z trąbką naprzemiennie z fletami i zawieszony akord tutti w ostatnim takcie w dynamice pp.

4. „Kujawiak” – opracowanie Ryszard Piotrowski

W aranżacji na orkiestrę dętą został wybrany kujawiak pod tytułem „Czemu żeś mnie matuleńko” znany również pod tytułem „Czemu żeś mnie matuś moja”. Utwór w aranżacji Ryszarda Piotrowskiego jest wyłącznie instrumentalny.

W utworze zostaje zastosowana szeroka instrumentacja, gdzie - poza klasycznym składem orkiestry dętej - pojawiają się: gitara akustyczna, fortepian, trio akordeonowe i syntezator. Utrzymany jest w tonacji e-moll. Rozpoczyna się dobrze brzmiącym długim akordem H⁷ w dynamice pp cresc. F dim.pp. Wstęp od litery A posiada w wykonaniu mankamenty intonacyjne w taktach 3-8 w partii klarnetu 3. Również początek litery B (pierwszej zwrotki) jest delikatnie nierówny. Dalej utwór brzmi dobrze, na uwagę i uznanie zasługuje wykonanie partii barytona 1., która od litery C na przestrzeni większości utworu jest uwypuklona i wymagająca technicznie, szczególnie od litery G. Ogólnie „Kujawiak” zarówno w warstwie opracowania jak i wykonania bardzo dobrze oddaje charakter tego tańca polskiego.

5. „Kukułeczka” – opracowanie Szymon Gwóźdź

Pieśń ludowa „Kukułeczka”, znana również pod tytułem „Kukułeczko, gdzieżeś ty bywała”, została opracowana jako utwór wokalnie-instrumentalny na 2 głosy altowe i orkiestrę dętą. Utrzymana w tonacji D-dur, metrum 4/4, tempie ćwierćnuta = 135

Partia wokalna wykonana jest emisją naturalną, dobrym dźwiękiem i z wyczuciem charakteru piosenki, jednak głos drugi szczególnie w pierwszym refrenie, na sylabach „Ku-ku”, obniża intonację powodując brak prawidłowego współbrzmienia.

Utwór od początku utrzymany jest w konwencji polki zaś od taktu 51. zmienia charakter na dixielandowy co w partyturze również jest podkreślone jako „jazzy feel”. Orkiestra bardzo

dobrze realizuje oba style muzyczne. Utwór jest ciekawą propozycją i przykładem nowatorskiego spojrzenia na możliwości aranżacyjne muzyki ludowej.

Przeplatające się motywy i tempo wymagają od wykonawcy elastyczności i precyzji w utrzymaniu rytmicznej struktury pieśni. Ważne jest tu zachowanie żywości i dynamiki, by oddać energię i intensywność utworu.

6. „Mazur z kantyleną” – opracowanie Ryszard Piotrowski

Jak podaje doktorant, autorem utworu jest płk. Julian Kwiatkowski – kompozytor, były dyrygent Orkiestry Reprezentacyjnej Wojsk Lotniczych w Poznaniu. W porównaniu do oryginału w wykonanym opracowaniu została rozszerzona instrumentacja. Do składu orkiestry dętej dołączono takie instrumenty jak: fortepian, gitara akustyczna, gitara basowa, syntezator string`'s oraz trio akordeonowe. Utwór utrzymany jest w tonacji F-dur oprócz części Trio w Es-dur. Tempo to ćwierćnuta =136 i metrum to oczywiście $\frac{3}{4}$.

Mazur jest wykonany żywo i skocznie w charakterze tańca narodowego, precyzyjnie, z właściwą intonacją, rytmiką i akcentacją. Środkowa część w formie śpiewnej kantyleny również brzmi przekonująco, legato przy zachowaniu tempa tańca. Od litery F rozpoczyna się część Trio w tonacji Es-dur aby następnie właściwy Mazur powrócił w tonacji F-dur od litery I.

Na szczególną pochwałę zasługuje bardzo równe, precyzyjne i nienachalne dynamicznie wykonanie pochodów szesnastkowych krótkim dźwiękiem przez grupę sakshornów z saksofonem barytonowym, gitarami i fortepianem występujące w dwóch miejscach: takt przed lit. B i takt przed lit. K. Takie fragmenty, choć krótkie, są bardzo słyszalne i wyraziste przez co potrafią wpłynąć na odbiór całego utworu.

7. „Czerwone jabłuszko” – opracowanie Ryszard Piotrowski

„Czerwone jabłuszko” to piosenka ludowa, która została zaaranżowana wokalnie – instrumentalnie przez Ryszarda Piotrowskiego w stylu *slow jazz waltz*, w metrum $\frac{3}{4}$, tempie ćwierćnuta = 80 oraz tonacji d-moll z modulacją do e-moll takt przed literą L, która to tonacja pozostaje już do końca utworu.

Poza instrumentacją typową dla orkiestry dętej - znalazły się w niej takie instrumenty jak: trio akordeonowe, gitara akustyczna, syntezator string`'s i fortepian.

W niniejszym opracowaniu główny ciężar akompaniamentu dla duetu wokalnego złożonego z altu i tenora spoczywa na fortepianie, sekcji rytmicznej, syntezatorze i trio akordeonowym. Orkiestra dęta dołącza głównie w sekcjach. Tutti pojawia się od litery Q w ostatnim refrenie oraz codzie.

Głosy wokalne brzmią stosunkowo poprawnie indywidualnie, jak i współbrzmia w duecie. Ciekawą propozycją jest improwizacja jazzowa gitary akustycznej a całe opracowanie jawi się zarówno w warstwie melodyki jak i harmonii bardzo interesująco i nowatorsko.

8. „Oberek” – opracowanie Ryszard Piotrowski

W opracowaniu Ryszarda Piotrowskiego taniec ludowy opracowany jest na następujący skład: orkiestra dęta, trio akordeonowe, gitara akustyczna, fortepian oraz syntezator string's. Utwór jest utrzymany w charakterystycznym dla oberka metrum $\frac{3}{4}$ oraz szybkim tempie ćwierćnuta = 180.

Cechą charakterystyczną prezentowanego opracowania jest zmienność tonacyjna poszczególnych części: najpierw wstęp i temat główny w D-dur, potem od lit. C B-dur i A-dur naprzemiennie, od litery D wraca temat w D-dur, od E wchodzi A-dur, w F wraca ponownie główny temat w D-dur zaś od G wkracza G-dur. Od litery H zmienia się nastrój dzięki tonacji f-moll a zakończenie od litery J utrzymane jest w tonacji B-dur.

Tonacja i melodia zgrabnie zmienia się 8 razy czyniąc utwór nieustannie świeżym i atrakcyjnym a wykonanie tychże zmian przez Kramską Orkiestrę Dętą jest pewne intonacyjnie i swobodne w technice gry czyniąc go lekkim i tanecznym. Dobra jest również realizacja kontrastów dynamicznych i akcentów. Na uwagę zasługują także wirtuozersko wykonane partie fletu I oraz klarnetu I w części E. Opracowanie jest z pewnością utworem wymagającym pod względem technicznym dlatego tym bardziej należą się słowa uznania za wykonanie go na tak dobrym poziomie przez zespół amatorski.

9. „Cyt, cyt” – opracowanie Szymon Gwóźdź

Piosenka ta jest chyba najbardziej popularnym utworem z repertuaru Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego.

Przedstawiona wersja jest opracowaniem na zespół wokalny oraz orkiestrę dętą z towarzyszeniem akordeonu. Składa się z dwóch części: pierwszej, w tonacji Es-dur utrzymanej w stylistyce *slow waltz* w metrum $\frac{3}{4}$, tempie ćwierćnuta = 155 (po wolniejszym czterotaktowym wstępie) oraz drugiej, na $\frac{4}{4}$ brzmiącej bardziej energicznie i z charakterystycznymi zmianami tonacji najpierw Fis-dur, potem H-dur i na koniec Es-dur.

Tak jak do opracowania i wykonania partii orkiestry nie mam szczególnych zastrzeżeń, to muszę stwierdzić, że najsłabszym elementem przedstawionej aranżacji jest partia wokalna. Kłopot powstał niestety z winy opracowującego, który absolutnie nie wziął pod uwagę możliwości i cech głosu sopranowego ustalając tonację utworu. W oryginale „Mazowsza” jest to tonacja G-dur pierwszej części i analogicznie potem zmiany tonacyjne w drugiej części. Sopran

rozpoczyna tu wygodnie od d¹ i dociera w górze do d² Opracowujący ustalając tonację Es-dur w partyturze nakazuje śpiewać spokojną, liryczną melodię piano w sopranie 1. od razu o sekstę małą wyżej, czyli od b¹ do as² w drugim takcie a dalej już pojawiają się b² i c³, co jest już nie tylko karkołomne w śpiewie amatorskim a nawet w śpiewie profesjonalnym praktycznie niemożliwe do wykonania łagodnym dźwiękiem w dynamice p czy mf. W drugiej części pojawiają się w partyturze wielokrotnie po sobie h² i cis³. Zrozumiałym dla mnie jest zatem fakt, że wykonawca zdecydował się realizować partię oktawę niżej, co jednak powoduje, że pierwsza część utworu w partii śpiewu brzmi w rejestrze piersiowym zbyt nisko, ciężko i bardzo odbiega od lekkiego i zwiewnego oryginału „Cyt, cyt”. Dodatkowo drugi głos sopranowy oktawę niżej ociera się o skalę altu drugiego (w dole g czy f). Szczęściem mocna i energiczna część druga broni się oktawę niżej i pomaga jej trochę dodanie głosu męskiego.

Jednakże moim zdaniem opracowując utwory wokalnie-instrumentalne, należy zawsze rozpoczynać od doboru tonacji odpowiedniej do skali i rejestrów głosu ludzkiego, tak aby najlepiej mógł on oddać treść muzyczną i dramaturgię tekstu. Tonacja akompaniamentu zawsze powinna być dostosowana do głosu. Wielu wybitnych aranżerów czy kompozytorów podczas prac nad utworem zasięga rady doświadczonych chórmistrzów czy śpiewaków.

Z kolei w zaistniałej sytuacji i możliwościach cyfrowej edycji nut może warto było skonsultować się z opracowującym i sprawdzić, czy zmiana tonacji w programie edycyjnym na G-dur lub jej bliższą byłoby wykonalne również dla orkiestry. Zawsze można też wybrać inny utwór i te decyzje lub ich brak są już odpowiedzialnością kapelmistrza.

10. „Oj zagraj mi muzyko” – opracowanie Szymon Piotrowski

Pieśń ludowa Oj zagraj mi muzyko w wersji ludowej wykonywana jest w metrum 2/4 w rytmie polki. W aranżacji zaproponowanej przez Szymona Piotrowskiego utwór utrzymany jest także w metrum dwudzielnym alla breve ale w charakterze latynoamerykańskim w rytmie samby. Brzmi bardzo bogato, atrakcyjnie i z pewnością może się podobać współczesnej publiczności oraz młodym wykonawcom. Utwór jest wokalnie – instrumentalny, głosy unisono osadzone są w wygodnym rejestrze w tonacji najpierw C-dur, potem od litery K w D-dur. Partie instrumentów dętych wymagają technicznej sprawności i swobody, co nagranie wyraźnie oddaje w znaczeniu pozytywnym. Dialogowanie sekcji instrumentów dętych drewnianych z sekcją dętych blaszanych jest bardzo udane z naciskiem na dużą punktualność tych drugich w wykonaniu krótkich, rytmicznych wejść i przebiegów.

Głosy wokalne realizowane są unisono w rejestrze głównie piersiowym w charakterze ludowym, ale bez krzykliwości, z odpowiednią świadomością estetyczną. Tam, gdzie potrzeba np. na cis²

głosy wchodzi lekko w rejestr głowowy. Partia wykonana czysto, precyzyjnie w sposób zwarty i rozumiały tekstowo.

11. „Nie chodź koło róży” – opracowanie Szymon Gwóźdź

Pieśń ludowa „Nie chodź koło róży” w opracowaniu wokalnoinstrumentalnym Szymona Gwoździa utrzymana jest w metrum 2/4 tempie ćwierćnuta=210 i tonacji g-moll (nie Es-dur, jak wskazuje doktorant). Po tradycyjnym wstępie, w charakterze polki utwór wraz z pojawieniem się partii wokalnej, przechodzi do charakteru latino. W partyturze styl akompaniamentu został oznaczony adnotacją: easy long note salsa accompaniment (spokojny akompaniament długimi nutami w stylu salsy).

Zespół wokalny realizuje melodię unisono wyrównaną barwą, poprawnie intonacyjnie i zgodnie z charakterem zawartym w tekście. W przebiegu utworu, podobnie, jak w opracowaniu poprzednim rytmiczny, dialogowany w sekcjach akompaniament jest realizowany bardzo precyzyjnie i swobodnie. Bardzo interesującym zabiegiem aranżerskim i dobrze wyróżniającym się w wykonaniu jest fragment partii fortepianu grany w czterech oktavach obiema rękoma, bardzo charakterystyczny dla opracowań muzyki latynoskiej. Również na wysokim poziomie zostało wykonane solo saksofonu altowego.

12. „Wyszląbym za dziada” – opracowanie Szymon Piotrowski

Jak wskazuje autor dysertacji za pierwowzór opracowania tej pieśni ludowej posłużyła wersja wykonywana przez Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze” im. Tadeusza Sygietyńskiego opublikowana w 1965 r. na płycie pt: The Polish Song and Dance Ensemble Vol. 3.

W pierwotnej wersji pieśń utrzymana jest w metrum 2/4 zaś w opracowaniu zawartym w dziele artystycznym autor posłużył się metrum mieszanym, zmiennym czyli polimetrią sukcesywną. Mamy tu zmiennie 2/4, 4/4, 5/4, 6/4, 7/4.

Utwór ma formę wokalnoinstrumentalną. Partię wokalną wykonuje zespół ludowy, natomiast akompaniują: orkiestra dęta, trio akordeonowe, gitara elektryczna, fortepian oraz syntezator string's. Pieśń utrzymana jest w stylistyce modern folk łącząc nowoczesne formy z muzyką ludową. Wg mnie, w wielu fragmentach brzmi nieco w sposób bałkański lub bliskowschodni, zarówno ze względu na zastosowaną skalę w melodyce, jak i wspomniane zmiany podziałów metrycznych i nieregularną akcentację.

Opracowanie posiada wysoki stopień trudności praktycznie w każdym elemencie dzieła muzycznego i jest najbardziej wymagającym wykonawczo w całym przedstawionym materiale. Wg mnie udało się je przygotować i nagrać z dużym powodzeniem, co musiało być okupione

dużym nakładem pracy i ćwiczeń w realizacji z orkiestrą amatorską. Podobnie jak orkiestra, zespół wokalny musiał zmierzyć się ze skomplikowaną rytmiką i wywiązał się z zadania bardzo dobrze, również poprzez zastosowanie zmian rytmicznych w stosunku do partytury w każdym refrenie w takcie na 7/4. Zespół nie realizuje tu zapisu rytmu z aranżacji, ale podporządkowuje się akcentom głównym wynikającym z podziałów w akompaniamencie, co uważam za zabieg słuszny i dobrze spajający frazowo te miejsca. Utwór jest rzeczywiście mocnym akcentem na koniec nagrania w ramach dzieła artystycznego.

Podsumowując, dzieło artystyczne zostało zaprezentowane na wysokim poziomie wykonawczym. Kramska Orkiestra Dęta pod batutą Przemysława Domagalskiego brzmi tu bardzo dobrze, często wręcz profesjonalnie a wybrane i przedstawione opracowania pieśni ludowych są oryginalną i cenną propozycją artystyczną dla współczesnych orkiestr dętych. Dzieła wysłuchałem z zainteresowaniem i przyjemnością.

Opis dzieła w formie pracy doktorskiej:

Tytuł rozprawy teoretycznej: „Problematyka wykonawcza w autorskich aranżacjach orkiestrowych wybranych polskich pieśni ludowych”

Dysertacja zawiera się na 191 stronach. Składa się ze wstępu, 3 rozdziałów:

Rozdział I Geneza i rozwój amatorskich orkiestr dętych na podstawie wybranej literatury

Rozdział II Aspekty realizacji dzieła muzycznego

Rozdział III Analiza dzieła muzycznego

Wszystkie rozdziały składają się z podrozdziałów. Praca zawiera również spis treści, wstęp, podsumowanie, bibliografię, netografię, spis rysunków i fotografii (213 pozycji; w tym 40 publikacji i artykułów, 24 źródła internetowe, 136 rysunków i 13 fotografii). Na końcu pracy doktorskiej znajduje się aneks w postaci 2 płyt CD: pierwsza z wersją cyfrową dysertacji doktorskiej, druga to CD Audio z nagraniem dzieła artystycznego. Doktorant dołączył również do pracy partytury utworów.

Rozdział I dysertacji zawiera 2 podrozdziały. W pierwszym pt. „Orkiestry dęte województwa wielkopolskiego w latach 2000-2022 oraz ich struktura organizacyjna” doktorant w sposób ogólny przybliży genezę amatorskich orkiestr dętych na terenie obecnego województwa wielkopolskiego oraz historię, strukturę organizacyjną i osiągnięcia 8 wybranych zespołów z tego obszaru w latach 2000-2022. Drugi podrozdział zawiera rys historyczny oraz opis działalności Kramskiej Orkiestry Dętej.

Rozdział II autor w 5 podrozdziałach poświęcił aspektom realizacji dzieła muzycznego. Przedstawił skład orkiestry, schematy ustawienia koncertowego i marszowego, sprzęt

muzyczny, umiejętności wykonawców i sposoby ich rozwoju, dobór i wykaz repertuaru oraz założenia organizacyjne. Omówił ogólnie cechy aranżacji wybranych pieśni ludowych w kontekście konstrukcji wykonanego i nagranych dzieła artystycznego. W rozdziale przedstawił też problematykę przygotowania psychofizycznego i uwarunkowań emocjonalnych młodych wykonawców amatorów. Poruszył także aspekt współczesnych sposobów aranżacji muzyki ludowej w formach wokalnych i wokально-instrumentalnych.

Zawarte w rozdziale informacje i konkluzje wskazują, że autor posiada niewątpliwie dużą wiedzę i doświadczenie w zakresie pracy artystycznej jak i organizacyjnej z orkiestrą dętą zarówno w wymiarze prowadzenia całego zespołu jak i pedagogiki indywidualnej.

Rozdział III – *Analiza dzieła muzycznego* – doktorant przedstawił analizy poszczególnych utworów składających się na dzieło artystyczne również w kontekście współczesnej aranżacji muzyki ludowej. Doktorant poddał analizie elementy dzieła muzycznego tj. metrum, harmonię, dynamikę, tempa oraz rytmiki, niejednokrotnie podporządkowanych tutaj stylom takim jak jazz walc, swing, rytmy latynoamerykańskie. W rozdziale poruszył zarówno problemy wykonawcze i możliwości i umiejętności techniczne muzyków, jak i aspekty dyrygenckie, które w jakikolwiek sposób mogły przyczynić się do możliwie precyzyjnego zinterpretowania dzieła oraz jego wykonania przez Kramską Orkiestrę Dętą.

W tym rozdziale, pomimo dużej świadomości materii posiadanej przez doktoranta, pojawiło się kilka stwierdzeń, z którymi ośmielę się polemizować:

1. Cytuję – „**Autorką słów** pieśni ludowej „*Kukuleczka kuka*” jest...” koniec cytatu. Pragnę zwrócić uwagę, że pojęcie pieśni ludowej odnosi się nie do charakteru lecz pochodzenia utworów, których autorzy są nieznani, słowa i melodia powtarzane były przez lud z ust do ust, często przekształcane czy rozwijane, a następnie spisywane m.in. przez etnografów i niejednokrotnie opracowywane przez kompozytorów. Tak jak zawarta w dziele pieśń *Szła dziewczeczka do laseczka* - spisana, zamieszczona i wydana w 1863 roku przez Juliusza Rogera w zbiorze „Pieśni ludu polskiego na Górnym Śląsku”. Podobnie ryzykowne jest przypisywanie tekstu „Lipki” konkretnej miejscowości.
2. Cytuję : „Kujawiak to jedna z najbardziej charakterystycznych **polских pieśni ludowych**” koniec cytatu. Po pierwsze, kujawiak jest tańcem ludowym, a nie pieśnią, podobnie jak polonez czy mazur. Po drugie, generalnie, brakuje używania przez doktoranta cudzożywu w tytułach opracowań. Pamiętajmy, że zasady pisowni decydują o kontekście. Nie wiemy, czy chodzi o tytuł „Kujawiak” czy

ogólnie o pojęcie kujawiaka .

3. Cytuję :”Czerwone jabłuszko[...],,Piosenka bezimienna, prezentowana na ulicach Warszawy przez zespoły muzyczne i solistów. **Prawdopodobnie powstała w okresie wykonywania pierwszych wyroków sądu Polski Podziemnej** na szpiclach i agentach Gestapo. Śpiewano ją na melodię popularnego kujawiaka *Czerwone jabłuszko*” koniec cytatu.

Tu doktorant pisze wcześniej o wersji ludowej praktycznie nie oddzielając jej od wersji okupacyjnej, która przecież też była opracowaniem i powstała później. Podczas okupacji niemieckiej celowo do melodii wielu piosenek ludowych wprowadzano tekst antyhitlerowski jako element oporu śpiewając je często w obecności Niemców nie znających języka polskiego, jednak w kontekście omawianego opracowania kujawiaka należy położyć główny nacisk na pierwowzór ludowy , który stał się jego osnową.

4. Doktorant praktycznie w całej pracy wymieniając instrumentarium utworów używa terminu **„pianino”**. W polskiej profesjonalnej terminologii muzycznej wskazane jest używanie terminu „fortepian” jako nazwy instrumentu pierwotnego, związanego z nim brzmienia i techniki gry. Angielskie „piano” również dotyczy fortepianu. To czy partia fortepianu jest realizowana na środkach zastępczych tzn. pianinie, pianinie elektrycznym, keyboardzie etc. należy już do sfery technicznych możliwości zespołu lub organizatora występu czy nagrania. Analogicznie do stosowanej terminologii tj. nauka gry na fortepianie (a nie na pianinie). Oczywiście nie mówię tu o partiach syntezatora, który ma już inną rolę poprzez wykorzystywanie wpisanych specjalnie brzmień typu: strings, trumpets .
5. W opracowaniu „Cyt, cyt” doktorant pisze „W takcie numer 81 rozpoczyna się część oznaczona numerem 4, w której następuje zmiana metrum z $\frac{3}{4}$ na $\frac{4}{4}$ oraz **znaczne przyspieszenie tempa** ćwierćnuta=155. W części tej autor opracowania opisuje także zmianę tonacji z **c-moll** na Fis-dur”

Pragnę zwrócić uwagę, że nie ma w tym miejscu zmiany tempa, orkiestra pod dyktando doktoranta również jej nie robi na nagraniu. Była ćwierćnuta=155 i tak pozostaje nadal. Zmianie ulega jedynie metrum, akcentacja, dynamika i charakter. Nie ma też wskazanej tu tonacji c-moll tylko Es-dur na Fis-dur.

6. Cytuję „Pieśń ludowa Nie chodź koło róży w opracowaniu Szymona Gwoździa utrzymana jest w metrum $\frac{2}{4}$, w tempie ćwierćnuta =210 i tonacji **Es-dur**”

Wg mojej wiedzy 2 bemole (w głosach i instrumentach które są loco) wskazują na

tonację B-dur lub g-moll W tym wypadku cały utwór jest w tonacji g-moll, o czym świadczy harmonia i linia melodyczna oparta na gamie g-moll harmoniczej lub doryckiej (melika nie posiada tu stopnia 6., za to podwyższony stopień 7. fis).

Pomijając powyższe nieścisłości stwierdzam, że doktorant prawidłowo i z dużą dokładnością przedstawił problem badawczy dotyczący ukazania aspektów twórczo-wykonawczych zawartych w aranżacjach wybranych pozycji. Bardzo szczegółowo, zamieszczając fragmenty partytur, omówił budowę i strukturę opracowań utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego.

W zakończeniu pracy zostały zawarte wnioski oraz podsumowanie zagadnień znajdujących się w pracy.

Wg mnie, przedstawiona dysertacja doktorska odpowiada wymaganiom. Jest logiczna i zwarta, rzetelna pod względem naukowym - prawidłowo zaplanowana, udokumentowana i zrealizowana. Pragnę też podkreślić wyjątkowy, cenny wkład doktoranta w rozwój i popularyzację zarówno tradycji orkiestr dętych jak i indywidualnej gry na instrumentach w czasie postępującego konsumpcjonizmu i systemowego zaniku aktywnej kultury muzycznej w polskim społeczeństwie zauważalnym na każdym poziomie edukacji ogólnej. Proponowane świeże, współczesne aranżacje muzyki ludowej prezentowane z tak dobrą jakością przyciągają swą atrakcyjnością zarówno słuchaczy, jak i nowych zdolnych wykonawców, co stanowi bezcenną wartość dla przyszłości polskiej kultury.

Konkluzja

W wyniku pozytywnej oceny pracy doktorskiej mgra Przemysława Domagalskiego tj. dzieła artystycznego wraz z jego opisem, stwierdzam jednoznacznie, że stanowi ona cenny wkład w dyscyplinę sztuki muzyczne.

Doktorant zaprezentował oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, a wiedza teoretyczna i umiejętności praktyczne pozwalają doktorantowi na prowadzenie pracy artystycznej na wysokim poziomie profesjonalizmu. Wykazał się wiedzą teoretyczną i umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Stwierdzam, że dzieło i jego opis są zgodne z Ustawą z dn. 20 lipca 2018 poz. 1668, art. 187 pkt 3,4 . Wnoszę o jego przyjęcie i dopuszczenie do publicznej obrony, a w przypadku pozytywnej uchwały w sprawie przyjęcia publicznej obrony, wnioskuję o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Robert Wiliński